THE DAILY HEBREW JOURNAL

I. WINBERG, Pres. & Gen. Mgr.

The Only Daily Jewish Newspaper in the Province of Ontario

PUBLISHED BY

— CANADIAN JEWISH PUBLISHING CO., LTD. —

251-253 Queen Street West — Telephone Adelaide 3967

SUBSCRIPTION RATES: $1.00 PER YEAR
SINGLE COPY 2c.

Entered as Second Class Mail Matter at G P O Toronto, Ontario
January 22nd, 1913

וועט עס מיינען נייע אידישע צרות

דער בעסטער מיטעל ווי אזוי אויסצוגעפינען געניי די אידישע לאגע אין דער אלטער היים, איז די אידישע פרעסע פון יענעם לאנד. די רוסישע - אידישע פרעסע דאס איז יענע קוועלע, וועלכע ענדעקט פאר אונז פיעלעם, און דערצעהלט אונז א סך וועגען דעם, וואס די דארטיגע אידען לעבען יעצט איבער. אין אבער יענע קוועלע בלויז א גומער מיטעל, ווען מיר ווילען בעקומען ידיעות פון א צייט צוריק, ווען מיר ווילען אבער א בעגריף בעקומען, וועגען דעם וואס זיי לעבען יעצט איבער, קען עס אונז אין דעם גאר ניט ארויסהעלפען, ווייל יעדע רוסישע - אידישע צייטונג וואס קומט אן אהער, איז שוין אלט עטליכע חדשים, און יעצט סוף אקטאבער, קענען מיר דורך דיעזע צייטונגען קיין וויסען וואס עס איז פארגעקומען סוף אויגוסט אדער אנפאנג סעפטעמבער. אין פריעדליכע צייטען, ווען די פאסירונגען קומען ניט פאר אזוי ראשיג, קען מען נאך דורך אלעלכע ידיעות זיך מאכען ווי עס איז א בעגריף וועגען דעם וואס עס וועט פארקומען שפעטער. לעבען מיר דאך אבער אין אזא ווייטיגען מאמענט, ווען די פאסירונגען קומען פאר מיט דער שנעליגקייט ווי בילדער אויף דעם לייוואנד, און דיעזע קוועלען קענען אונז דארום גאנץ וועניג נוצען דאס איינציגע, וואס בעלייכטעט אונז דערווייל די גאנצע פינסטערניש, מיט וועלכען די לאגע אין רוסלאנד שווענגט, זענען די פערשיע דענע טעלעגראפישע ידיעות אין נייעסטן, וועלכע קומען פון פון די צייטונגס - קארעספאנדענטען און נייעס - אגענטורען, און אויב א טייל אפילו דערפון זאל זיין אמת, מוז די אידישע לאגע יעצט זיין א שרעקליכע.

פרייטאג למשל, האט א קייבעל צו דער לאנדאנער „טיימס" אי־בערגעגעבען, אז די פעטראגראדער צייטונגען גיבען איבער מיט איין ווארט די לאגע אין רוסלאנד — אנארכיע. אין די שטעדט און אויפ'ן דארף, איבעראל זענען די גרעסטע אנארכיע, אזעלכעס וואס מען וואלט זיך קיינמאל פריהער ניט געקענט פארשטעלען, און די גרעסטע אינדיהזן קו־מען פאר אין דיעזע פלעצער. עס דערמאנען זיך שוין אויך קלאנגען וועגען איבערפאלען און פאגראמען אויף אידען, און אלעס צייגט, אז די אידען לעבען ווידער ווי אויף א וואולקאן, וועלכען אי „באלשעוויקעס" און אי די שווארצע מאית העלפען ניט וועניג צו, צו פערגרעסערען.

אויב דאס איז געזעזען די לאגע אין די לעצטע עטליכע טעג, ווי שלימער וועט עס נאך ווערען יעצט. ווען די דייטשע טרופען האלטען זיך אין איין דערנעהנטערען צום רוסישען הארץ, ווען רעזולט איז שוין אבגע־לעדיגט געוואָרען, און די רעגיערונג קלייבט זיך ארויס פון פעטראגראד.

טרויעריג זענען די ידיעות, וועלכע קומען יעצט צו אונז אן פון דער נייער רעוואלוציאנערער רוסלאנד, וועלכע ווייזט אויס צו זיין פער - אורטהיילס צו אויב - אויבערלעבונגען, אבער צוזאמען מיט דיעזען טרויער־בעכער מוזען מיר נאך אנדערע שרעקען איבערלעבען. די שרעקען צוליעב דעם גורל פון מיליאנען פון אינזערע ברידער און שוועסטער.

וועט איהר דערלאזען אן אינסטיטו־ציע אונטערצוגעהן?

געוועזען איז עס מיט פופצעהן חדשים צוריק, ווען אין טאראנטא איז געגרינדעט געוואָרען די שלום עליכם פאלקס - ביבליאטעק, און וועל־כע האט פערשפראכען ביי איהר גרינדונג צו ווערען איינע פון די שעהנסטע און נייטיגסטע בילדונגס - אינסטיטוציעס אין שטאדט. הונדערט און פופ־ציג מענשען האבען זיך אבגערופען גלייך ביי איהר גרינדונג, און געגומען אויף זיך איינצוארדנען עס. און דאך זענען נאך פופצעהן גדשים אויעך און פון די אלע מהוער און מענשען איז קיין זכר ניט געבליעבען, און זיי זענען פערשוואונדען געוואָרען מיט דער ערשטער בעגייסטערונג, און אהן טהוער האט די ביבליאטעק דערגרייכט אזא מדרגה, אז זי מוז איינפגעגע־בען ווערען, און וועט דיעזער בילדונגס - אינסטיטוט אונטערגעהן, וועט עס זיך נאכן גוט פיהלען.

בלויז עטליכע מענשען זענען נאך געבליבען ביי דער ביבליאטעק, און זיי טראגען די גאנצע צייט דעם יאך פון איהר, אבער אויב זיי וועלען ניט געהאלפען ווערען פון אנדערע, וועלען זיי מוזען די טהירען פון דער ביבליאטעק שליסען, און דאס וועט מארגען אויענד דארפען ענטשיידען ווערען.

מארגען אויענד וועט אין דעם הויז פון דעם פאלקס - פעראיין פאר־קומען א פערזאמלונג פון אלע מענשען, וועלכע ווילען אז א ביבליאטעק זאל עקזיסטירען, און דיעזע פערזאמלונג וועט ענטשיידען דעם שיקזאל פון דער ביבליאטעק.

צו איהר זייט א מיטגליעד אדער ניט, אויב אבער איהר ווילט אז אזא בילדונגס - אינסטיטוציע זאל עקזיסטירען אין שטאדט, דארפט איהר קומען צו דיעזער פערזאמלונג, און טהאן אייער טהייל.

און אפשר וועט נאך קענען געפונען ווערען א וועג, ווי אזוי צו ראטעווען די ביבליאטעק פון אונטערגאנג, ווען עס וועלען נאר גענוג טהער זיין.

וועט עס זיין נאר א פערשפרעכען

די נייע „יוניאן" רעגיערונג האט בעקאנט געמאכט איהר ארבייטס - פלאן און פראגראם, און פון דער פערעפענטליכטער פראגראם איז צו זעהן, אז די רעגיערונג וועט זיך שטארק נעהמען צום הארצען די אינטערעסען פון די ברידער. די פראגע איז אבער צו וועלען די פערשכרעכונגען אויס - געפיהרט ווערען.

מיר לעבען אין א צייט, ווען פערשפרעכונגען, בעזונדערס אין דער פאליטישער וועלט וועלען געמאכט אויף רעכטס און לינקס, אבער וועלכע ווערען קיינמאהל ניט ערפילט, און דער עולם איז שוין אזוי צוגעוואוינט געוואָרען, אז קיינער נעהמט עס מעהר ניט ערנסט.

די ניט - ערפילטע פערשפרעכונגען פון דער פערגאנגענהייט, האבען דעם צוטרויען אונטערקעבראכען, און אויב מען וויל ביים עולם צוריק צוטרויען ארויסרופען, מוז מען צוערשט צייגען, אז דאס זענען מעהר ווי פערשפרעכונגען, און אז מען דענקט עס אין זוירקליכען לעבען דורכצופיה־רען.

די וויכטיגקייט פון א ביורא פאר אידישע ידיעות

פון דר. א. א. ראבאק.

עס איז שוין פון לאנג אן בעקאנט אז די אידען ווערען מיסרעפרעזענטירט סיי פון פריינד, סיי פון שונאים.

די חכמות פון די אמעריקאנער און קע־נעדער רעפארטערס בנוגע אידישע ענינים זיינען שוין פון די אלטע ווייצען, און מען האט זיך שוין אנגעהויבען צוגעוואהנען צו זיי. די שילדערונגען פון אידישע מנהגים אין די ענגלישע צייטונגען זיינען אפטמאהל אזו קאמיש אז מען קען זיך ניט איינהאלטען פון לאכען.

ווען די בעהויפטונגען האבען אן אנטי־סעמיטישען אונטערשלאף האט מען נאכ אמאהל פראטעסטען פון פראמינענטע אידען. קוים זיינען אבער די בעהויפ־טונגען וועגען אידען בלויז פאלש און ניט אינטערשלאגען מיט לינקע מאטיוון, הערט מען ניט קיין פיפס אלס פראטעסט. די זאכלאגע איז הפנים אנגענומען געוואָ־רען אלס א כוישינער איבעל וועגען וואס עס איז ניט כדאי צו פערליערען קיין אי־בערינע צייט און ענערגיע.

גראד געפינען זיך די אידען ערגעץ אב אין דער דאזיגער חיזיכט ווי א וועל־כע עס איז אנדערע נאציאנאליטעטס. ע־ר־דעם פאלק האט זיך זיינע האנד־ביכער יאהר ביכער וכדומה וואו מען קען אויס־געפינען אלערליי אינפארמאציעס וועגען דעם געגענבעגענס פאלק. אויב מען וויל אויסגעפינען צו א פראמינענטער מאן איז אן ענגלענדער, א דייטש אדער א פראנ־צויז, קען מען עס לייכט טהאן אין יע־דער ביבליאטהעק. חוץ דעם זיינען פא־ראן ספעציעלע אבטהיילונגען אויף ארויס־געבען אויסקינפטע ביי יעדער רעגיערונג, מעג דאס לאנד זיין ווי קליין.

ביי אונז אידען געפינט זיך נאך דער־ווייל ניט קיין שום אינסטיטוציע וואס זאל האבען פאר איהר עובדא ארויסצוגע־בען דער וועלט ריכטיגע ידיעות איבער אידישע ענינים. מיר האבען אין אמע־ריקא בלויז איין האנד בוך פאר אזעלכע יעיר בוך וואס ווערט ארויסגעגעבען פון דער אמעריקאן דזשואיש קומיטעט, אין דער אמעריקאן דזשואיש אויסקינפטע, אין דאס איז ווייט צו בע־שרענקט פאר דעם צוועק וואס מיר האבען אין זינען.

ניט נור אין דער ענגליש אמעריקאנער פרעסע, נאר אפילו אין דער אידישער פרעסע, די אידיש ענגלישע וואכענבלע־טער אריינגערעכענט, נעפינט מיר צופאר לאזונג און אמאהל אונפעראנטוואָרטליכע בעהויפטונגען בנוגע אידען.

בכלל האבען מיר אידען אפשר פאר זיכטיגערע. דאס הייסט ריטיקישערע זשורנאליסטען, די צרת איז אבער וואס בעת ביי די גוים איז פאראן א גאנצע היעראַרכיע פון אויטאָריטעטען, מיזען מיר זיך דורכאויס פערלאזען אויף זשורנא־ליסטישע סברות און השערות. די ניט אידישע פרעסע האט א ריעזיגען קאנט־ראל איבער זיך. די אסאשיאיטער פרעס און עהנליכע צייטונגס אגענטורען שטעהען אין פערבינדונג מיט בעוואוס־טע פערזאנען מארבע פנות העולם. זייערע אָנגעשטעלטע לייענען תמיד זשורנאלען און ביכער וואו פאקטען ווערען געוועהנ־ליך איבערגעגעבען און בעלויכטען מיט מעהר פארזיכטיגקייט ווי אין א צייטונגס בעריכט וואס איז ניט דורכגענאנען קיין קאנטראל.

איך וויל דא בלויז ברענגען איין ביי־שפיעל צו אילוסטרירען ווי ווייט סתם בעהויפטונגען קענען טהון די אידען א דירעקטען שאדען, און ווי ווייט מען מוז אכטונג געבען אז די פאקטען זאלען זיין אבסאָלוט זיכער איידער מען לאזט זיי ארויס שווארץ אויף ווייס.

אנומעלטען געהם איך אין האנד א נומער פון דער רעפאָרט צייטונג „דהי שיקאגא איזראעליט" וואו אין א לייט ארטיקעל בעקלאגט [redacted] שרייבער אויף דעם אומכבוד וואס די אידישע פא־סיפיסטען און ספעציעל דר. מאגנעס טהוען אן זייער ראסע, זייער סעקטע, וואורום דער שיקאגא איזראעליט וויל דאך בשום אופן ניט אנערקענען קיין אידישען פאלק.

דערענדיג וועגען דג טהעטיגקייטען פון דר. מאגנעס וועלכער זאל, לויט יע־נעם ארטיקעל ארויס לתרבות רעה דער - צעהלט דער שרייבער אז פיער אידען האָ־בען זיך געחתמעט אויף א געוויסען פא־סיפיסטישען צירקולאר, דהיינו, דר מאג־נעס, מאָרים הילקוויט, דר. דאנא און מאקס אויסטמאן. אז דר. מאגנעס און היל קוויט זיינען אידען איז בעקאנט יערען וואס לייענט נור א אידישע צייטונג, אבער אז מאקס אויסטמאן דערדאקטאר פון „דהי מאסעס" און דאנא וועלכער איז אן אייניקעל פון דעם גרויסען אמעריקאנער פאָעט הענרי וואדסוואָרטומה לאָנגפעלאו זיינען אויף אידען — דאס איז שוין א בעהויפטונג וואס מוז ערשט בעווייזען ווערען.

פערזענליך ארט עס מיר ניט ווען אפילו צעהן אידען זאלען זיין געחתמעט אויף א פאסיפיסטישען צירקולאר. פאר מיר וואלט דאס נאר געווען א בעווייז אז די אידען האבען נאך ניט פערגעסען דעם נביא'שען אידעאל פון שלום וואס איז נאך מעהר געלייטערט געוואָרען אויף דעם שפאנישען אוטא דע פע. פאר דעם „שיקאגאער איזראעליט" אבער וואס זעהט אין די אידישע שלום נייגונגען א גרויסע געפאהר, האגט מען האלט דאר־טען אין איין פראקלאמירען א אידישע מיסיאן לויט דעם גייסט פון די נביאים — פאר דעם „שיקאגא איזראעליט" אלזא איז דאך דער פאסיפיזם א מכה, טא ווי אזוי שרייבט מען צו צו די אידען צוויי מאָהל אזוי פיעל „פערברעכער" ווי זיי האבען אין דער אמת'ן. האט דאך דזשענעראל בינגהעם מיט א פאאר יאהר צוריק ארויס געוויסען דעם גרימצאָרען פון אלע אידי־שע צייטונגען אהן אויסנאהמע, ווען ער האט געוואגט צו צוטרייבען צו ניו יאר־קער אידען א צו הויבען פראצענט פער־ברעכער. צו ווייס דען ניט דער „שיקא־גא איזראעליט" אז די דזשענגא פרעסע אין אמעריקא וועט זיך גלייך אנכאפען אין אזעלכע ציפערען וואס ווערען צוגעשטעלט פון אזא צייטונג ווי דער שיקאגא איזראַ־עליט."

מען דארף אויך ניט פערגעסען דערביי אז צווישען די הויפט מיטארבייטער פון „שיקאגא איזראעליט" געפינט זיך פראָ פעסאָר גאָטהארד דייטש, פון היברו יו־ניאן קאָלעדזש און אנדערע מענער מיט הויכער בילדונג. קיין הפקרות קען מען דערייבער דארמען ניט עדוואָרטען. אין די קליינע צייטונגלעך און בלעטלעך בעגע גענט מען אפט אבסורדען וואס נעהמען אוועק יעדעס בדעקעל רעספעקט פאר א אידישער צייטונג.

מיט צוויי יאהר צוריק איז אן אידישער יונגערמאן געוואָרען אן אסיסטענט אין הארוואַרד יוניווערזיטעט, דאס הייסט א מין בעהעלפער ביים פראָפעסאָר אין פערריכטען דין דע העפטען פון די סטודענטען עמפערען אויף זייערע פראגען וכדומה. ווי ערשטוינט בין איך געוואָרען צו לייע נען אין די אידישע צייטונגען אונטער א דריי גאָרענדיגען קעפעל אז א אידישער יונגערמאן ווערט פראָפעסאָר אין האר־וואַרד צו 21 יאהר. פון אסיסטענט איז געוואָרען אסיסטענט - פראָפעסאָר און פון אסיסטענט פראָפעסאָר איז דאך בלויז איין שפאן צו פראָפעסאָר, ערשט מיט עמליכע וואָכען צוריק האט מען אין אידי־שען קעקפפער דערהויבען א סטודענט אין א פילאדעלפיאר קאלעדזש צום פראָ־פאר ראנג דאס הייסט אנשטאט צו זאגען אז דער אנבעטראפענער חבר זייערער איז געווען א סטודענט פון יענעם קאלעדזש האט מען געשריבען אז ער איז געווען ניט פראָפעסאָר.

אמאהל קומען פון אזעלכע אונפארזיכ־טיגקייטען ארויס צרות. איך דערמאהן זיך אז מיט א פאאר יאהר צוריק האט א פשוטער שווינדלער זיך ארויסגעגעבען פאר א פראָפעסאָר פון פאליטישע עקאָנא־מיע אין הארוואַרד. אין א פראָווינציע לער אידישער צייטונג וואס אין געווען רע־דאגירט פון א פראָמינענטען אידישען לי־טעראט־וועלכער האט בעדארפט דערשטע קען דעם העכט אין איינע צוויי מינוטען איז געווען געבאָלדען דעם „פראָפעסאָרס" אנקומען אין יענער שטאדט אויף א גאנ־צען קאלום. דער סוף איז געווען אז צעהנדלינע אידישע פאמיליעס זיינען בע־שווינדעלט געוואָרען און האבען געהאט צו זיינען און צו זאָגען פון דעם פראָפעס־סאָרס תורה וואס האט זיי געלערענט צו זיין מעהר פאליטיש און געזעוואנגען צו לעבען מעהר עקאָנאָמיש אין דער צוקונפט

מיר זיינען נאך ניט ערצויגען צום שטאנדפונקט אז שרייבער, סיי פון נייעס סיי פון ארטיקלען טראגען אויף זיך גרוי סע פעראנטוואָרטליכקייט.

דער געוועהנליכער אידישער לעזער איז שטארק איינגעלויבט אין דעם שרייבער און איז געגייגט אויפצוכאפען אלץ וואס ער זעהט געדרוקט. אהן שום שאלות ומלעות. און אין דער אמת'ן אויב דער שרייבער וועט זיך ניט פערהאלטען קרי טיש צו די פאקטען טא וואס קען מען שוין ערוואַרטען פון לעזער?

א ביזדא פאר אידישע אינפארמאציעס איז נויטיג פאר די אידישע צייטונגען אזוי גוט ווי פאר די ניט אידישע. וועלכע מיספרעזענטירען אונז אויף שריט און טריט. מעהרסטענס ווייל זיי האבען זיך ניט צו וועמען צו ווענדען פאר בענויע ידיעות איבער אידישע ענינים.

די הכנות צום אידישען קאנגרעס אין עסטרייך.

קאפענהאגען.

דער געפלאנטער אידישער קאנגרעס איז עסטרייך וועט, ווי עס שיינט, דאך פערווירקליכט ווערען. עס איז גענרינדעט געוואָרען א קאמיטעט אין וועלכען עס זע נען אריינגעטרעטען פערטרעטער פון אלע גרויסע קהלות, כמעט פון אלע פאליטי־שע פארטייען און ארגאניזאציעס. און אפילו פון די אסימילאטארישע, בכדי צו מאכען די נויטיגע פארבערייטונגען צום קאנגרעס.

דער טייפעלשער „ביזן סוף"

פון לעא קעניג

דער סוף איז נאך ניט געקומען, עס זיינען נאך ניט געקומען די פערניכטונגס כחות צו דער ענדע פון זייערע שווארצע מעגליכקייטען.

עס האבען שוין פיל־לייכט איינינע בע־מערקט דאס א חוץ די אלע היציגע פאט ריאטען אין אלע לענדער וועלכע ווילען מלחמה ביז'ן סוף איז נאך דא א זא גע־הייטער מיסטישער כח וועלכער פיהרט און ציהט די מענשהייט צום סוף.

די פעלקער שטעהען שוין ביים שוואר צען תהום און אזא טייפלישער ווילען שטויסט זיי טיעפער און טיעפער. די איצ טיגע קריעג איז אן ארבייט פון שטרייי טענדע פעלקער אינטערעסען נאר דער הויפט רעזולטאט פון דער בלוטיגער דראמא איז דער גיפטיג שפאטישער אשמדאי.

און פון צייט צו צייט הערען מיר זויי נע בעמערקונגען און פיהלען זיין דעספאָ טישע האנד:

שפיעלט ביז'ן סוף. פערליערט שוין אין גאנצען, דער וואס פערמאגט נאר ניט איז רייכער פון דעם וואס האט א פאאר גראָשען. קוקט אריין טיעפער אין דעם פינסטערען גרוב, טרינקט אויס דעם גאנ־צען סם פון דעם בעכער, ביז'ן סוף. דאס פאדערט די אייזערנע לאָגיק פון די בלו טיגע געשעהענישען.

איז אט די געהיימע היסטאָרישע לאָ־גיק ניט די שווארצע מאסקע אונטער וועל כער דער אשמדאי בעהאלט זיין שפאטיש פערשאלטען געוויכט?

נאָן ניט אלעס פערלוירען.

ווען די מלחמה שטעלט זיך אב איצט וואלטען א פאאר מיליאן יונגע מענשען גאנץ געבליבען און א סך פון די מענשלי־כע ווערטהען וואלטען נאך לייכט פער־וואונדעט געווען.

און די לאָגיק פון דער איצטיגער שרעקליך רעוואלוציאָנערער קריעג שטרעבט אלעס קאנזעוועניציאָנעלעס און פאלשעס אויסצורייסען מיט'ן וואָרצעל.

ווען די מלחמה זאָל זיך איצט ענדיגען וואלטען מיר נאך געגלויבט אביסעל אין מענשליכקייט אביסעל אין סאָציאליזם און אפשר אויך אביסעל אין גאָט.

און דאס איז ניט לאָגיש — די אלע איי־דעען האבען באנקראָטירט און געבראכט צום קריזיס, פאר וואס זאָלען זיי אין גאנ־צען ניט דיסקרעדיטירט ווערען אין דיא אויגען פון דער אונגליקליכער מענשהייט.

די קאלטע טייפעלשע לאָגיק — שרייט אלץ „ביזן סוף" און דער טייפעל זיהט נאך ארויף אויף זיך אן אידעאליסטישע מאסקע און רעזאָנירט:

מיר דארפען אן אמת'ן און אייביגען פריעדען, און ניט שטאהלען און ניט להבדיל דער פויפסט קענען אונז דעם גע וואונשטען שלום ברענגען.

ווען אלעס וועט חרוב ווערען און עס וועט ניט בלייבען איין שטיין אויף דעם אנדערען — דאן וועט זיין דער פאסעג־דער פסיכאָלאָגישער מאָמענט.

אויף'ן בית עולם הערשט אמת'ער פריעדען, אלע אונזערע וועלטען מוזען פריהער חרוב ווערען, דאן וועט קומען די אמת'ע גאולה.

די לאָגיק פון געשעהענישען — און דער אשמדאי קוועלט אן.

קאטעדראלען און קירכען האט מען געבראָכען. פון קירכען גלאָקען האט מען קאנאָנען געשמיעדט. דער פויפסט האט געשוויגען און דער אשמדאי האט געלאכט.

און איהר שטעלט זיך פאר צו וואס פאר א חלול השם עס קען קומען ווען די מלחמה זאָל אָנגעהן ווייטער, די קריעג זאָל אָנהאלטען ביז סוף.

דער כאאס וועט טריאומפיהרען און אויף'ן טראהן וואו עס האט אמאָהל א גאָטהייס געשטראהלט וועט א גינאטישע רויע וואונד בלוטען.

די איצטיגע קריעג האט אכזריות דיג אבגעשיילט די גאָלדענע שאלעכטס פון דעם פוילען גוט און מלחמה ביז סוף מיינט די רואינירט מענשהייט זאָל דעם סם המותדיגען אדער צוקייען און אראב שלינגען אין גאנצען.

דאס קאָנווענציאָנעל הייליגע האט מען פערשוועכט, אבער נאך ניט אין גאנצען צושטערט און די לאָגיק פון דער געשיכטע האט ליעב נקמה און איז קאנסעקווענט אין איהר ראכע נעהמען.

מלחמה ביז'ן סוף — דעם פויפסט שלום פארשלאג וועט אבגעלאכט און אריינגעוואָרפען ווערען אין גרויסען מיסט קאסטען וואו עס ליגען שוין אזוי פיעל פסולע ווערטהען און תורות.

וועט עס ניט זיין די פאסענדע און גע רעכטע שטראף פאר דער היפאָקריטישער אפיציעלער קירכע.

זייט קאָנסעקענט אין אייער אונגליק: לאכט דער טייפעל. אט ווערען איצט גע־מאכט לופט אנפאלען אויף'ן הייליגען לאנד. די מלחמה וועט אָנגעהן, וועלען פליה מאשינען דורכשוועבען די הייליגע שטאדט ירושלים, באָמבעס וועלען פאר־לען אויף די הייליגע היסטאָרישע ערטער.

און עס וועט קומען דער סוף, א באָמבע וועט פאלען אויף קריסטוסעס קבר.

שרעקליך, נאר לאָגיש און קאָנסעקענט־ווענט. דער שטאָרקסטער עפעקט אויף'ן שרעקליכען בילד פון דער אפיקורסישער קריעג, וועלכע שאנעוועט גאר ניט, גאר־ניט — ביז'ן סוף. . . .

און אזוי אויך לחבדיל שטאָקהאָלם — שטאָקהאָלם איז פאר מיר דער עיר המקלט פון לעצטען טראפען סאציאליס־טישען געוויסען.

שטאָקהאָלם איז די לעצטע פעס־טונג וועלכע עס פערמאָגט נאך די שע־שקלאפטע מענשהייט.

אָנפאנגס האט די פערשקלאפטע מענש הייט געזוכט א טרייסט אין הימעל און אויף'ן וועג צום הימעל — אין קיר־כע.

אין די מאָדערנע צייטען ערשט האט די מענשהייט אָנגעהויבען שטרעבען צו זעלבסט עמאָנסיפירונג און איהר פאָהן איז געווען דער סאָציאליזם.

די קירכע האט די איצטיגע קריעג אומ געוואָרפען און איהר קאָפּ ווערט אויסגע לאכט פון די קאָנסערוואטיווסטע עלע־מענטען אפילו.

ווארט דער איינענער שיקזאל אויף שטאָקהאָלם? וועט די איצטיגע קריעג וועלכע האט צוברארכען דעם אונטערגאנ־ציאנאל ניט געבען איצט דעם טויט קלאפּ אט דער לעצטער האָפנונג פון די אונגליק ליכע בלוטענדע פעלקער מאסען?

אפט דאכט זיך אז די איצטיגע מלחמה האט עפעס א אלערהעכסטע מיסיע און די שליחות איז צו בעשטראפען דעם אונ־גליקליכען מענשען פאר דיא הונדערטער עבירות זרה'ס וואס ער האט זיך אויפגע־שטעלט פאר די מיינענדער פאלשע תורות וואס ער האט זיך אליין געשריי־בען.

און מיר זעהען טאלע און פיהלען ווי דער קאנאָן ברעכט די געטער און פליקט די פאלשע תורות, ווען דער קאנאָן, אט די שרעקליכע אנשיקעניש אָנגעהן מיט דער ארבייט ביז'ן סוף, ביז דער אלער־העכסטער נייסט פון דער געשיכטע וועט זיך פיהלען געזעטיגט פון נקמה פון הייר־ליגער ראכע.

ביז'ן סוף — ניט בלויז די פעראינטע רעסירטע, אימפעריאליסטישע שיכטען פאָדערען עס נאר אויף עפעס אזא געהייר מער פינסטערער כח.

— קוקט אדיין טיעפער אין אב־גרונד — דער אמת'ער שלום וועט קומען ווען אלע אנדערע געמאכטע געטער און תורות וועלען דערניכטעט ווערען.

"אמת'ער שלום איז אויף א בית עולם —

און אויף'ן בית עולם וועט זיצען דער אלע־העכסטער טייפעל מיט די פיס אונ־טער זיך און זיין זיעגרישער געלעכטער וועט בעגעגענען די זון פון שלום.

א בעוואפענטער איבערפאל אויף וויסאַצ־קיס געשעפט.

סאמארא: —

דאס הייגע געשעפט פון וויסאָצקי איז בעפאלען געוואָרען פון א באנדע רוי־בער און האבען עס געוואלט בערויבען. זיי האבען אבער בעגעגענט א ווידערשטאנד, און האבען געוואָרפען א באמבע, פון וועלכער פיעלע פון די אנגעשטעלטע זע־נען פערוואונדעט געוואָרען, איינינע גע־פעהרליך, איינער פון די רויבער האט זיך זעלבסט דערשאָסען, אנדערע צוויי זענען שווער פערוואונדעט געוואָרען.

פעטראגראד, —

אין דעם נייעם צעטעל פון רוסישע פראוואקאטארען, וועלכע די אונטער־זוכונגס - קאמיסיע האט איצט פערעפענט־ליכט געפינען זיך פאלגענדע אידען:

באָרים, דער זוהן פון בנימין קאהאן, האט מיטגעטייילט איבער די רוסישע סאָ־ציאל - דעמאָקראטען, דאן האט איהם די אָכראנא געשיקט קיין ענגלאנד און שפאנען. אין יאהר 1913 איז ער פון דער אָכראנא געשיקט געוואָרען קיין קאָ־נאדא. אין יאהר 1916 האט ער זיך גע־פונען אין שטאָקהאָלם. ער פלעגט בעקו־מען 500 פראנק א מאָנאט.

מאריא בייטנער, פלעגט זיך אויך רופען מאריא פעטראָווא, זי האט נעאר־בייט ביי דער אכראנא אין זשענעוא און פאריז. זייט דעם יאהר 1912 געפינט זי זיך אין רוסלאנד. זי איז א שווערטער פון לעוין בייטנער וועלכער איז שוין לאנג בעוואוסט אלס פראָוואָקאטאר אין רוס - לאנד.

אהרן יעקב דער זוהן פון חיים יצחק מאָדעל. קומט פון וויטעבסק. אין יאהר 1908 האט ער געארבייט צווישען דער וויטעבסקער יוגענד. אין יאהר 1910 איז ער געווען סטודענט אין לייפציג און האט דארט אויך געארבייט פאר הער אכ - ראנא, שפעטער איז ער איבערגעפאהרען ־ רען קיין בערן, שווייץ און האט אויך דארט געארבייט אין דער אכראנא. ער פלעגט בעקומען 300 פראנק מאָנאטליך.

עמטרייכס ברוטאלער אנטי - סעמיטיזם געגען רומעני - שע אידען.

פאפענהאגען.

די רומענישע אידען, וואס געפינען זיך איז עסטרייך ווערען פיעל מעהר ברו טאל בעהאנדעלט אלס די רומענישע קריס טען — אזוי האט ערקלעהרט, דער אוק ראינישער פיהרער וואסלקא איז זיינער א רעדע אין עסטרייכישען פארלאמענט. ער דערצעהלט. אז רומענישע אידען וואס האבען זיך געפונען צוגאנצין און מעהר יאהרען אין עסטרייכישען שיכטען אין דער עסטרייכישער ארמעע זע נען אינטערנירט געוואָרען און ווערען מער דעריש בעהאנדעלט.

די אינטערנירטע זיינען בערויבט פון יעדער בעוועגונס - פרייהייט. זיי ווערען ממש קונגער: זייער עסען בעשטעהט איז דער פריה אויס אביסעל שמאלץ וואסער. וואס מען רופט עס קאווע אדער טהעע. מיט א שטיקעל צוקער. צום מיטאג א "רוסעל" — א מאריגאס פישעל — אבי סעל קרויט און 18-20 דעק ברויט. אפט מאל ווערט קיין ברויט בכלל ניט גענע בען. קיין ווייטערע "מאלצייטען" אויך נישט. לויט אן אבמאך אויף דער קאָנפע רענץ פון די רוטע קרויצען איז שטאָק האלם דארפען די לעבענס - מיטלען פאר די אינטערנירטע בעטרעפען צו א הרא נע 80 העלער א טאג פאר יעדען. באמת. אבער ווערען אויסגעגעבען קוים 80 הע רעל א טאג. די אינטערנירטע זענען אזוי ווייט געפאלען פון די בחות, אז דער הונ גער טויט איז גארנישט קיין זעלטענ - הייט. די דירות זיינען שרעקליך ניט הי־נענשיג און פארארדיינגט. די אונגלא ליכע האבען כמעט נישט קיין מעגליכקייט צו הייזינען דעם קערפער.

רוסישע אידישע פרא־וואקאטארעד

פעטראגראד, —

אין דעם נייעם צעטעל פון רוסישע פראוואקאטארען, וועלכע די אונטער־זוכונגס - קאמיסיע האט איצט פערעפענט־ליכט געפינען זיך פאלגענדע אידען:

באָרים, דער זוהן פון בנימין קאהאן, האט מיטגעטייילט איבער די רוסישע סאָ־ציאל - דעמאָקראטען, דאן האט איהם די אָכראנא געשיקט קיין ענגלאנד און שפאנען. אין יאהר 1913 איז ער פון דער אָכראנא געשיקט געוואָרען קיין קאָ־נאדא. אין יאהר 1916 האט ער זיך גע־פונען אין שטאָקהאָלם. ער פלעגט בעקו־מען 500 פראנק א מאָנאט.

מאריא בייטנער, פלעגט זיך אויך רופען מאריא פעטראָווא, זי האט נעאר־בייט ביי דער אכראנא אין זשענעוא און פאריז. זייט דעם יאהר 1912 געפינט זי זיך אין רוסלאנד. זי איז א שווערטער פון לעוין בייטנער וועלכער איז שוין לאנג בעוואוסט אלס פראָוואָקאטאר אין רוס - לאנד.

אהרן יעקב דער זוהן פון חיים יצחק מאָדעל. קומט פון וויטעבסק. אין יאהר 1908 האט ער געארבייט צווישען דער וויטעבסקער יוגענד. אין יאהר 1910 איז ער געווען סטודענט אין לייפציג און האט דארט אויך געארבייט פאר הער אכ - ראנא, שפעטער איז ער איבערגעפאהרען ־ רען קיין בערן, שווייץ און האט אויך דארט געארבייט אין דער אכראנא. ער פלעגט בעקומען 300 פראנק מאָנאטליך.

עמטרייכס ברוטאלער אנטי - סעמיטיזם געגען רומעני - שע אידען.

פאפענהאגען.

די רומענישע אידען, וואס געפינען זיך איז עסטרייך ווערען פיעל מעהר ברו טאל בעהאנדעלט אלס די רומענישע קריס טען — אזוי האט ערקלעהרט, דער אוק ראינישער פיהרער וואסלקא איז זיינער א רעדע אין עסטרייכישען פארלאמענט. ער דערצעהלט. אז רומענישע אידען וואס האבען זיך געפונען צוגאנצין און מעהר יאהרען אין עסטרייכישען שיכטען אין דער עסטרייכישער ארמעע זע נען אינטערנירט געוואָרען און ווערען מער דעריש בעהאנדעלט.

די אינטערנירטע זיינען בערויבט פון יעדער בעוועגונס - פרייהייט. זיי ווערען ממש קונגער: זייער עסען בעשטעהט איז דער פריה אויס אביסעל שמאלץ וואסער. וואס מען רופט עס קאווע אדער טהעע. מיט א שטיקעל צוקער. צום מיטאג א "רוסעל" — א מאריגאס פישעל — אבי סעל קרויט און 18-20 דעק ברויט. אפט מאל ווערט קיין ברויט בכלל ניט גענע בען. קיין ווייטערע "מאלצייטען" אויך נישט. לויט אן אבמאך אויף דער קאָנפע רענץ פון די רוטע קרויצען איז שטאָק האלם דארפען די לעבענס - מיטלען פאר די אינטערנירטע בעטרעפען צו א הרא נע 80 העלער א טאג פאר יעדען. באמת. אבער ווערען אויסגעגעבען קוים 80 הע רעל א טאג. די אינטערנירטע זענען אזוי ווייט געפאלען פון די בחות, אז דער הונ גער טויט איז גארנישט קיין זעלטענ - הייט. די דירות זיינען שרעקליך ניט הי־נענשיג און פארארדיינגט. די אונגלא ליכע האבען כמעט נישט קיין מעגליכקייט צו הייזינען דעם קערפער.

דער טייפעלשער „ביזן סוף"

פון לעא קע